

col·lecció: estratègia

7 Recomanacions per a la gestió local del fet migratori a l'àrea metropolitana de Barcelona

Raquel Gil, Jesús Husillo i Martín Miralles

Pla Estratègic
Metropolità
de Barcelona

Recomanacions
per a la gestió local del fet migratori
a l'àrea metropolitana de Barcelona

Raquel Gil, Jesús Husillo i Martín Miralles

col·lecció: estratègia

7

col·lecció: estratègia

7 Recomanacions per a la gestió local del fet migratori a l'àrea metropolitana de Barcelona

Raquel Gil, Jesús Husillo i Martín Miralles

Pla Estratègic
Metropolità
de Barcelona

Edició: Pla Estratègic Metropolità de Barcelona, juliol 2008

Realització: Marc Castells, Artgrafia

DL: B-28.332-2008

ÍNDEX

Presentació	9
1. Plantejament	13
2. Recomanacions generals	17
3. Recomanacions per al disseny de mesures concretes	20
4. Consideracions finals	39

Presentació

Pocs fenòmens han contribuït tant al canvi de l'àrea metropolitana aquests darrers anys com l'arribada de persones d'arreu del món. Dones, homes i nens que comparteixen amb nosaltres escoles, places, ambulatoris i empreses, i que han canviat la fesomia de les nostres ciutats. Diversitat és ara un terme imprescindible a l'hora de descriure'ns, i hem de prendre consciència que som ja un nou subjecte col·lectiu: més de 600.000 persones estrangeres viuen a l'àrea metropolitana.

Gairebé el 13% de les persones que treballen a la província de Barcelona són immigrades. Han vingut a buscar una feina. Una feina digna, regular i amb drets, base per a la integració de qualsevol treballador a la nostra societat. La bonança econòmica que hem tingut en aquest començament de segle és, en bona part, també fruit de la seva arribada i del seu treball.

S'ocupen en el servei domèstic, en els sectors de la construcció, en l'hostaleria i el comerç. Han patit i pateixen més mobilitat geogràfica als seus llocs de treball, més temporalitat, més atur, i participen menys en les accions de formació per millorar l'ocupació. Persones que han vingut per raons econòmiques, cercant un millor projecte de vida. Busquen feina, una ocupació digna que els permeti tirar endavant la família, amb la voluntat de poder agrupar-la en el barri que els ha acollit.

No és cap novetat que el creixement veloç de la població, els canvis ràpids en la seva configuració i les diferències culturals plantegen reptes als quals cal fer front des dels poders públics i el conjunt de la societat. Factor de progrés i alho-

ra factor d'instabilitat, la immigració posa a prova de manera constant les bases de la nostra cohesió i de la nostra maduresa social.

La consecució d'igualtat de drets i de tracte no està essent fàcil. Som coprotagonistes d'una realitat canviant que va pel davant de les normes, de la posada en marxa d'instruments de gestió pública i, en ocasions, de la nostra capacitat d'anàlisi i interpretació del que passa. Gestionar la diversitat no és fàcil. Llegim enquestes que enfoquen la presència de persones immigrades com un dels principals problemes de la proximitat, com un element negatiu per a la convivència dins la ciutat. Dificultats d'encaix que han fet forat en relats interessats que vinculen immigració i delinqüència, que qüestionen l'accés a determinades prestacions socials. Discursos que han cristal·litzat en candidatures xenòfobes que ocupen discretament encara seients en consistoris catalans. El canvi de cicle econòmic a què assistim reforçarà aquests discursos que erosionen la convivència. Són interpretacions i propostes polítiques que haurèm de contrarestar des de tots els fronts polítics i socials. En aquesta conjuntura econòmica, encara més, la integració de les persones immigrades ha de ser una prioritat pública.

Sabem que la gestió municipal de la immigració és essencial. Els responsables públics tenen l'encàrrec de la ciutadania de fer de la vila o ciutat un espai amb més cohesió social. Contribuir a aconseguir que les persones que viuen i treballen a l'àrea metropolitana de Barcelona puguin desenvolupar, amb igualtat d'oportunitats, els seus projectes vitals. El treball en xarxa amb agents socials i econòmics, entitats cíviques, associacions de veïns, pares i mares, ens permet fer front a les incerteses, vèncer les pors i tractar de resoldre els conflictes.

L'autora i els autors d'aquesta publicació plantegen les seves recomanacions des d'una concepció de centralitat dels serveis públics en el nostre model social. Uns serveis públics fermes i de qualitat que afronten l'arribada nombrosa de nous ciutadans amb vocació d'adaptació i millora. I aquesta, crec, és la clau de volta per assolir amb èxit una ràpida integració d'aquests nous ciutadans: un sistema de drets i deures per a tothom, amb instruments públics per fer-los complir. Des d'aquesta visió s'afirma la necessitat del reforçament del servei d'atenció al públic de l'oficina del padró municipal, una actuació decidida per fer front a l'a-

bandonament escolar, uns instruments per a l'eficient inserció laboral o una política suficient de beques menjador. Aquest és el repte, reforçar els nostres serveis públics, dimensionar-los i mantenir-ne la qualitat.

Des del Pla Estratègic creiem que la cohesió social i l'increment de la qualitat de vida és un dels eixos que ha de guiar l'articulació de la metròpoli. La qualitat social és una de les línies estratègiques de l'àrea metropolitana que hem volgut concretar a partir de l'afirmació que cal humanitzar el territori, fer-lo atractiu per a les persones que hi vivim.

Teniu a les mans un instrument per a la gestió local del fet migratori a l'àrea metropolitana que vol ser una contribució a l'objectiu de facilitar les relacions col·lectives als barris. Els seus autors coneixen a fons la gestió de les polítiques d'acollida a ciutadans immigrants, i alhora en són protagonistes. Des de les seves responsabilitats i la seva experiència en els àmbits associatiu, sindical i municipal contribueixen cada dia a fer de les nostres ciutats espais on viure i conviure amb més qualitat social.

Eva Granados
Secretària de Política Institucional
Unió General de Treballadors de Catalunya - UGT

1. Plantejament

L'arribada de ciutadans i ciutadanes procedents de països aliens a l'entorn europeu ha fet canviar radicalment l'estètica i la fesomia de les nostres ciutats i barris.

Ha canviat radicalment l'estètica i la fesomia de les nostres ciutats i barris. El procés ha estat més ràpid que en altres països, no és homogeni i és dinàmic

A Catalunya la incorporació de nous ciutadans i ciutadanes està contribuint de forma decisiva a transformar la realitat social dels nostres municipis i ens està deixant un escenari de diversitat social i cultural. Així, avui, a qualsevol municipi és fàcil trobar ciutadans i ciutadanes de diverses nacionalitats, que parlen llengües diferents, practiquen cultes religiosos diversos i provenen de tradicions i valors culturals molt variats.

Tots coneixem les dades i estadístiques particulars i generals que acrediten aquesta transformació. Estem davant d'un fenomen relativament nou, i d'una envergadura considerable, que es pot definir per algunes variables que cal tenir en compte:

- S'ha produït més ràpidament que en d'altres indrets i hem assolit en poc temps índexs d'immigració superiors als d'alguns països amb més experiència en l'establiment d'aquest tipus de polítiques.

- La immigració no és un fenomen homogeni, ni pel que fa a procedències i extraccions socials, ni pel que fa a llocs d'assentament.
- La immigració és dinàmica. El perfil de l'immigrant tipus varia constantment.

Les polítiques vinculades a la gestió del fet migratori ocupen un lloc preeminent a les agendes municipals. Les tendències consideren, de manera complementària o alternativa, tres aspectes singulars de la ciutat:

- **Ciutats d'oportunitats.** Qui arriba a Catalunya i vol establir-hi un projecte de vida, amb expectatives d'assentament, trobarà possibilitats d'inserció social interessants i un país ben articulat, amb un projecte polític obert i plural, al qual és atractiu contribuir.
- **Ciutats d'immigrants que reben immigrants.** L'experiència del nostre país com a país d'emigrants, i de la nostra terra com a terra d'acollida en la història recent i remota, ens ha de permetre comprendre més bé els qui ara arriben.
- **Ciutats en ordre.** El sistema de ciutadania del qual ens dotem per convida es basa en el respecte envers unes normes, unes lleis, unes autoritats i uns costums determinats.

En essència, el conjunt de polítiques públiques en aquesta matèria ha de procurar:

- Acollir els qui arriben i donar cohesió a tothom, als que van arribar fa temps i als que ja hi eren.

- Donar suport a la immigració legal, a la seva incorporació al mercat laboral i a la seva aportació al creixement social, econòmic i cultural del nostre país.
- Combatre la immigració il·legal.

No obstant això, encara predominen les polítiques eminentment reactives, els plans que semblen estar contínuament en emergència, els criteris canviants... i una carència de coordinació dels esforços en l'àmbit metropolità.

Fins ara predominen polítiques eminentment reactives, sense coordinació metropolitana

Sovint trobem situacions d'incomoditat i tensions socials que s'associen a l'arribada de nous ciutadans provinents d'arreu del món, tot i que moltes vegades aquestes situacions no es fonamenten en les diferències culturals. Factors més quotidians com ara l'incivisme, la sensació d'inseguretat, la degradació d'espais públics, etc., són identificats amb aquests col·lectius.

Límits del document. Aquest treball vol ser un document concís, útil i pràctic, basat en el coneixement de polítiques i, sobretot, en la seva aplicació. No s'hi trobaran grans reflexions teòriques sobre la interculturalitat, ni profusió de dades, ni recomanacions sobre polítiques d'un àmbit competencial diferent del que tenen els ajuntaments.

No pretenem estimular debats, ni presentar anàlisis sociodemogràfiques ni reflexions antropològiques sobre el relativisme cultural. Ens basem en una visió concreta i pràctica de les polítiques municipals en l'entorn metropolità de Barcelona, com a fruit del bagatge personal i del contrast d'experiències, sensibilitats i perspectives.

Causes globals amb
conseqüències locals

Un altre límit natural del document radica en la paradoxa que implica la diferència entre la pressió municipal per respondre les necessitats i expectatives ciutadanes, i les limitacions competencials i de recursos dels ajuntaments. Moltes de les causes dels principals moviments migratoris i de les situacions que deriven d'aquests moviments s'escapen del control municipal. No obstant això, les conseqüències concretes formen part de la vida diària dels ciutadans que demanen solucions concretes en el nivell més proper de decisió, el nivell municipal.

2. Recomanacions generals

1. L'única política d'immigració que s'ha de desenvolupar des dels municipis és la d'**acollida**. Qualsevol altra qüestió vinculada a ciutadans provinents de l'estranger s'ha de tractar dins l'àmbit de les polítiques normalitzades i generalistes de cada municipi. La recomanació primera passa per no generar serveis municipals *d'immigració*, sinó plans que tinguin una concepció transversal.
2. La paraula clau és **convivència**. Aquest és el repte de les nostres ciutats. La taula sobre la qual se sustenta la convivència té tres punts de suport: 1) la qualitat de vida i la cohesió social; 2) el respecte dels drets i el compliment dels deures ciutadans; 3) el respecte per la diferència. Totes aquestes polítiques han de pivotar sobre el concepte de ciutadania.
3. Hem de reequilibrar els esforços entre els que arriben, els que van arribar fa temps i els que ja hi eren. Que la gent tingui accés al treball, amb un nivell de prestacions adequat, en un entorn de seguretat i equitat. Hem de vetllar perquè els estàndards de benestar a la ciutat no es vegin alterats per desajustos vinculats o vinculables al fenomen migratori.

L'única política d'immigració que s'ha de desenvolupar des dels municipis és l'acollida

Hem de vetllar perquè els estàndards de benestar de la ciutat no es vegin alterats per desajustos vinculats o vinculables al fenomen migratori

La clau és la convivència i la cohesió social

Són reiterades les recomanacions, tant del nostre entorn més immediat com des d'entorns europeus, tendents a insistir en el paper fonamental que els serveis públics poden jugar en la integració de la nova ciutadania. Amb l'afegit que, en aquest cas, la ciutadania no només responsabilitzarà els poders públics de la pèrdua de **qualitat** d'aquests **serveis públics**, sinó també els ciutadans, respecte als quals se sentiran com a competidors per l'accés a aquests serveis, amb el risc de fractura que això comporta.

4. Les polítiques han de tenir com a públic objectiu tota la població. Els serveis i recursos especialitzats han de ser els estrictament necessaris per orientar els nous ciutadans cap als recursos ordinaris. Si s'estableix algun tipus de discriminació positiva, aquesta no ha de basar-se en la procedència geogràfica o ètnica, sinó que ha de derivar de situacions de particular dificultat per a l'accés i la satisfacció de necessitats i serveis bàsics, ha d'adreçar-se a qualsevol ciutadà que es trobi en circumstàncies semblants.

5. Mantenir una actitud proactiva, amb previsió, i reconèixer la immigració com un fenomen permanent i estructural i l'immigrant com un subjecte amb ànim d'assentament estable.

La complexitat de les nostres societats requereix un retorn a la proximitat: portar els ajuntaments als barris

6. **Proximitat.** La complexitat de les nostres societats requereix un retorn a la proximitat. Proximitat en la descentralització de serveis i en la gestió dels equips, però més enllà, en un sentit molt pràctic: portar els ajuntaments als barris.

7. Caldrà esmerçar-hi recursos econòmics considerables. La convivència ha de tenir un tractament prioritari, en coordinació amb les grans transformacions urbanístiques. Aquestes polítiques han de superar el caràcter d'excepcionalitat i plantejar-se des d'una perspectiva estratègica.

Aquestes polítiques han de superar el caràcter d'excepcionalitat

8. **Cooperació institucional**, coordinació interdepartamental, tractament transversal. La bona gestió de la immigració no deriva de les polítiques explícites d'immigració en sentit estricte, sinó d'una àmplia gamma de polítiques, com ara educació, neteja, sanitat, benestar, família, serveis socials, seguretat, urbanisme, comerç, convivència, civisme...

La bona gestió de la immigració no deriva de les polítiques explícites d'immigració en sentit estricte, sinó d'una àmplia gamma de polítiques

9. Establir **aliances estratègiques** amb els agents socials que inspiren les polítiques que afecten la població immigrada i col·laboren en la seva execució, des de sindicats i organitzacions empresarials fins a ONG. Els seus punts de vista poden ser especialment valuosos per poder interpretar la realitat. D'altra banda, hem de canalitzar els debats sobre el tema de la immigració pels canals formals de participació. Si no ho fem així, els debats es faran només en espais informals, de tal manera que l'estat d'opinió serà impossible de preveure.

10. Construir una **societat diversa** en contraposició a una diversitat de societats.

Recomanacions per al disseny de mesures concretes

Redimensionament dels serveis públics

Hem d'intentar adequar els serveis públics municipals a la nova realitat, més que crear-ne de nous

És evident que la immigració comporta un augment de la població resident als municipis. Si aquest increment significatiu del nombre d'habitants, independentment de quin sigui el seu origen, no va acompanyat d'un redimensionament dels serveis públics, aquests serveis poden saturar-se, cosa que generarà tensions i crearà conflictes.

És important desvincular immigració i benestar social, fins i tot a nivell d'ubicació física dels diferents serveis. Aquesta associació porta a malentesos entre la resta de ciutadans, que entenen que hi ha un element de discriminació en matèria d'ajuts públics.

Com ja avançàvem abans, no es tracta de fer polítiques específiques per a immigrants, sinó polítiques públiques que tinguin en compte tant el creixement dels ciutadans del municipi com l'augment de la diversitat de la població.

Aquest augment de la diversitat fa que s'hagi de treballar també la capacitació dels treballadors dels serveis públics per gestionar la realitat intercultural.

Mesures

- Anàlisi i avaluació del conjunt de serveis públics pres-tats en el municipi a fi d'incorporar-hi posteriorment les millores adequades, o d'exigir que s'hi incorporin. Separació física i funcional dels instruments d'atenció a la nova ciutadania dels centres de serveis socials.
- Accions formatives adreçades al personal de les administracions municipals respecte a les claus de les matrius culturals d'origen dels principals col·lec-tius de nousvinguts.

Valors i comunicació

És impossible d'evitar la generació d'estereotips sobre la immigració que taquin de desconfiança la relació entre ciutadans de diferents procedències. Però és pos-sible treballar per una visió més equilibrada i justa. Moltes vegades es tracta només de manca d'informació.

La falta d'informació i de transparència fomenten la rumorologia sobre el tracte als immigrants i alimenten la creença que hi ha normatives o serveis que els beneficien més. Hem de traslladar informació, sense sensacionalismes, amb rigor i discreció sobre les accions que es fan en matèria d'immigració.

La falta d'informació i de transparència fomenten la rumorologia sobre el tracte als immigrants

Mesures

Cuidar i positivitzar el llenguatge:

- Els missatges han d'emfatitzar el que ens uneix per sobre del que ens diferencia.

Els missatges han d'emfatitzar el que ens uneix per sobre del que ens diferencia

En el binomi autòcton-estranger, la part més feble no és sempre l'immigrant. Cal defugir el to assistencialista de les polítiques i el paternalisme dels discursos

- Cal defugir les vaguetats, els maniqueïsmes i la simplificació de les informacions. En aquest sentit, és indispensable adonar-se que en el binomi autòcton-estranger la part més feble no és sempre l'immigrant.
- No utilitzar expressions, informacions ni títols negatius en documents plens de conflictes, ni tampoc recursos sensacionalistes, encara que siguin en positiu. La prudència és una bona consellera. Defugir també el to assistencialista de les polítiques i el paternalisme dels discursos.
- La tendència a vincular els immigrants amb dinàmiques o esdeveniments negatius comporta el risc de convertir el fenomen en una mena de profecia que es compleix ella mateixa. S'han d'explicar les aportacions positives dels ciutadans que arriben al nostre país a treballar, i dir que contribueixen al progrés econòmic, social i cultural de la comunitat.

Especialment interessant en aquest punt és la feina de proximitat, la formació / conscienciació / capacitació de petits grups de referents ciutadans, que puguin servir com a generadors de missatges positius.

Acollida

L'acollida dels nous ciutadans que s'estableixen en un municipi és bàsica en la gestió diària dels efectes de la immigració. De com fem aquesta acollida dependrà en bona part que aconseguim una convivència correcta i que les persones immigrants assoleixin el desenvolupament ple de la condició ciutadana en condicions d'equitat.

El moment de l'arribada i el primer contacte amb la ciutat és quan, per norma general, apareixen determinades dificultats sobre l'accés als serveis bàsics, la informació o l'assessorament en matèria de documentació.

Atès l'alt grau de desorientació que tot això pot comportar, és important valorar la importància que sigui la mateixa institució qui vertebrï les primeres informacions. Si es fa així, podrem determinar el comportament futur i facilitar l'assentament dels nous ciutadans al municipi.

En funció de la realitat de cada municipi serà convenient avaluar quina és l'acollida que es presta a les persones nouvingudes.

La instal·lació definitiva en una ciutat no s'esdevé fins que no hi ha una certa estabilitat laboral i alhora un lloc per residir. Un cop feta la instal·lació, el pas següent serà el reagrupament familiar. Per tot això és imprescindible garantir tant l'accés als serveis públics com explicar adequadament el funcionament d'aquests serveis i de la ciutat en conjunt.

La finalitat última de les accions d'acollida ha de ser normalitzar la relació del nouvingut amb el municipi i no duplicar serveis ni crear itineraris paral·lels. Es tracta de reforçar els coneixements o les informacions que la persona nouvinguda necessita per tenir les mateixes oportunitats.

Les polítiques d'acollida han de tenir com a objectiu la normalització

Mesures

Cal establir accions d'acollida vinculades al moment de l'empadronament, per facilitar el coneixement de l'entorn i de la realitat del municipi. S'han de contemplar com a mínim els elements següents:

- A cada municipi hi ha realitats diverses i és important que la gent que arriba a una localitat per establir-s'hi en conegui els trets fonamentals, l'organització bàsica del municipi, les regles del joc.
- Cal fer conèixer els mecanismes d'informació i d'assessorament en les matèries en què una persona nouvinguda pot necessitar un coneixement més específic (àmbit sanitari, escolar...). Té especial importància l'assessorament en matèria d'estrangeria, entenent que la situació administrativa de la persona condiona d'altres aspectes importants com l'accés a l'habitatge, al mercat de treball... Val la pena aprofitar tant l'experiència de les entitats especialitzades vinculades a les organitzacions sindicals majoritàries com la xarxa que aporten.
- S'ha de promoure i facilitar el coneixement de les dues llengües oficials des de la mateixa arribada a la ciutat, com a principal instrument d'integració.

Civisme, espai públic i convivència: reivindicar la ciutat en ordre

La llibertat dels drets requereix la disciplina de les obligacions. La ciutat en ordre és la ciutat que garanteix més bé l'extensió i el ple desenvolupament dels drets civils.

La ciutat en ordre és la ciutat que garanteix més bé l'extensió i el ple desenvolupament dels drets civils

Per potenciar la convivència és molt important **fer ciutat**, i per a això és imprescindible una bona actuació a l'espai públic. L'espai públic és un element molt important en la socialització de la ciutadania: en el seu si es generen dinàmiques d'intercanvi, es reflecteix la diversitat de la societat i és un bon lloc per a la pràctica del respecte mutu.

D'altra banda, és un fet inqüestionable que la presència de població immigrant comporta una **diversificació dels usos de l'espai públic**. Aquesta diversificació d'usos pot ser percebuda per part de la població autòctona, en determinats casos, com una agressió a les normes de comportament.

Arribats en aquest punt, és indiscutible que s'haurà de garantir **un ús correcte de l'espai públic**, de carrers, places i parcs, i que caldrà evitar que es converteixin en succedanis d'habitatges o en zones de lleure permanent, i que caldrà evitar sorolls, o l'ús inadequat d'equipaments públics, etc.

En paral·lel, cal garantir estàndards de qualitat dels espais públics pel que fa al nombre d'habitatges, als serveis que hi estan relacionats i als àmbits d'oci. Tenint en compte l'ús més intensiu, cal intensificar també el manteniment, l'enllumenat, les accions de neteja i la

Tenint en compte l'ús més intensiu, cal intensificar el manteniment, l'enllumenat, les accions de neteja, la recollida de deixalles i mobles, etc.

recollida de deixalles i mobles, especialment als barris amb més dèficits o amb més densitat de població.

En qualsevol cas, no podem caure en el parany de deixar de millorar la ciutat per a la majoria, només per l'existència d'una minoria incívica.

A la vegada, sovint caldrà trobar altres mecanismes que ens permetin conciliar de manera efectiva els diversos interessos del conjunt d'usuaris de l'espai públic, i mirar de donar respostes específiques a les diferents franges d'edat que es troben a les places i als carrers.

Mesures

Cal fer accions informatives i de prevenció de conflictes, relacionades amb els usos dels espais i les normes de convivència

- Aplicar i/o elaborar ordenances que sancionin les actituds poc respectuoses amb el descans veïnal o les actituds incíviques als espais públics. Vetllar pel seu compliment estricte i fer accions informatives i de prevenció de conflictes, relacionades amb els usos dels espais i les normes de convivència.

Haurem de millorar els sistemes de prospecció de zones amb especials dificultats, per poder avançar-nos a situacions que requereixin intervenció

- Potenciar nous mecanismes que permetin la conciliació dels diversos interessos de la població usuària de l'espai públic. Un bon exemple d'això seria la iniciativa d'obrir els patis d'algunes escoles de les ciutats, per resoldre les necessitats d'esbarjo manifestades pels més joves.

- Millorar els sistemes de prospecció de zones amb especials dificultats, per poder avançar-se a situacions d'incomoditat ciutadana. Centralitzar les informacions rebudes pels diferents canals de detecció (mediadors, equips de medi obert, etc.).

- Potenciar la coordinació interadministrativa dels diversos cossos de seguretat, i totes les accions que puguin incrementar els nivells de confiança ciutadana en aquests cossos.
- Fer campanyes informatives sobre els drets i deures de tots els ciutadans, no dirigides exclusivament a nous ciutadans.
- Potenciar i/o crear serveis de mediació ciutadana, com una eina que permeti:
 - Incrementar la cohesió social del municipi i la participació de totes les comunitats.
 - Prevenir les situacions que puguin derivar en possibles conflictes entre grups d'immigrants i població autòctona.
 - Treballar per la convivència ciutadana, basada en el respecte als drets i deures cívics i en el coneixement del fenomen migratori.

La mediació veïnal ha de servir també per prevenir i detectar situacions potencialment conflictives

Les intervencions han d'incloure principalment tasques presencials en l'entorn, per superar la concepció acadèmica de la mediació ciutadana, de manera que els serveis puguin esdevenir referències municipals per al treball als barris, per als equips de prospecció, per al control de la presència de menors al carrer, per a situacions d'emergència o incomoditat, per a intervencions comunitàries, etc.

Els serveis han d'estar fortament coordinats amb altres serveis de l'Administració i permetre la definició

d'accions àgils, per evitar situacions de tensió o incomoditat, o bé per solucionar-les.

Comerç i indústria

Primer de tot, legalitat i seguretat. Les nostres ciutats no poden permetre que hi hagi ciutadans que treballin dins el frau i sense garanties, ni que existeixin establiments que operen en les nostres ciutats sense el mínim respecte a la normativa vigent.

Tanmateix, és prou important no caure en la temptació d'ordenar inspeccions només d'alguns comerços per raó de l'origen de qui els regenta, ni de regular la seva ubicació basant-se en el mateix motiu.

El mateix nivell d'exigència i de contundència ha de ser aplicat a tots els locals comercials, amb independència de qui els regenta

Això no vol dir que no s'hagin de fer inspeccions. Tot al contrari, però lluny de criteris discriminatoris. En qualsevol cas, el mateix nivell de contundència i d'exigència amb aquests establiments ha de ser aplicable a la totalitat dels locals comercials, amb absoluta independència de qui els regenta.

Igualment, entenem que com a objectiu últim els ajuntaments han de fer els possibles perquè el conjunt de la ciutadania percebi els comerços nous com les noves botigues de la ciutat, que han de donar servei al conjunt de la ciutadania i no només a uns quants. Com més aviat es produeixi aquesta interacció, abans començaran a disminuir les sensacions de conflicte.

Mesures

- Dur a terme campanyes de comerç basades en el trajecte següent: informació-assessorament-suport-inspecció. Minimitzar la percepció de la població autòctona sobre els suposats avantatges dels immigrants.
[Reforç dels instruments d'inspecció i agilitació dels processos administratius de resolució d'expedients](#)
- Reforçar els instruments d'inspecció i agilitar els processos administratius de resolució d'expedients. En qualsevol cas, ha d'aplicar-se el mateix nivell de contundència i d'exigència a tots els locals comercials, amb absoluta independència de qui els regenta.
- Possibilitar que s'estableixin procediments intensius de mediació basats en la regulació dels horaris comercials, a través dels acords dels comerciants amb les comunitats de veïns.
- Potenciar la incorporació dels nous comerciants i industrials al teixit participatiu i organitzatiu tradicional del sector i del territori.
- Recordar alguns recursos i mecanismes més tradicionals que poden contribuir a regular de manera més ordenada aquest nou comerç:
[Cal recordar alguns recursos i mecanismes: plans d'usos, ordenances i normatives](#)
 - Els plans d'usos de les ciutats.
 - Les ordenances i la resta de normativa que regula les condicions dels establiments de pública concurrència.

Habitatge

Habitatge és sinònim d'estabilitat i d'arrelament en un lloc determinat, i és part indispensable d'una vida digna. La necessitat de tenir un lloc per viure no és una necessitat únicament dels ciutadans nousvinguts, sinó que és una de les preocupacions principals de tots els ciutadans. Els problemes que deriven d'aquesta qüestió els pateixen tant els autòctons com els nousvinguts. Ara bé, l'arribada de un gran nombre de nous ciutadans al municipi representa sens dubte una pressió extra al mercat de l'habitatge.

L'increment de la demanda fa que apareguin al mercat habitatges en males condicions, o que siguin ocupats com a habitatges locals o altres tipus de construccions que no han estat pensats per utilitzar-los com a residència ni estan habilitats per a aquest efecte. D'altra banda, els elevats costos de l'habitatge, sigui de propietat o de lloguer, fan que l'opció de compartir pis sigui especialment utilitzada per les persones immigrades, i que es creïn en determinats casos problemes de sobreocupació.

És ben cert que tot just ara hi ha al Parlament una llei que donarà algunes eines als ajuntaments per lluitar de manera efectiva contra les situacions de sobreocupació d'habitatges o d'ocupació d'infrahabitatges. Però no és menys cert que aquestes eines seran sols un instrument més, i que tampoc ens resoldran de cop i volta la situació als nostres barris.

A més de tenir aquest nou instrument, seria interessant complementar-lo amb d'altres en funció de la

realitat concreta de cada municipi (mediació en conflictes, polítiques de reforç del paper de les comunitats de propietaris...), a banda d'assumir les competències que l'actual normativa d'estrangeria atorga als ens locals en els tràmits del reagrupament familiar (les sol·licituds d'aquests informes poden posar en evidència situacions de sobreocupació).

Mesures

- **Establir mecanismes de control** sobre aquest tipus de situacions. Replantejar el rol de la cèdula d'habitabilitat i establir criteris de capacitat dels habitatges.
- Evitar la concentració en determinats barris o punts de la ciutat. Impulsar la reforma integral dels barris en procés de deteriorament facilitant-los ajudes per a rehabilitar façanes, instal·lar ascensors...
- **Enfortir les comunitats de veïns** i la seva coresponsabilitat com a element de prevenció de conflictes. Fomentar la participació dels veïns nous als òrgans de gestió de les comunitats.
- Establir instruments informatius sobre la normativa vigent en matèria d'arrendaments i propietat horitzontal.
- Gestionar ràpidament i eficaçment les denúncies i queixes per deficiències sanitàries i/o higièniques dels immobles, igual com les altres molèsties derivades d'un ús inadequat de l'habitatge (per raons de sobreocupació, sorolls, etc.).

Impulsar la reforma integral dels barris amb especials dificultats i enfortir el paper de les comunitats de veïns i la seva coresponsabilitat com a element de prevenció de conflictes

Gestió ràpida i eficaç de les denúncies i queixes per deficiències sanitàries i higièniques dels immobles

Pluralisme religiós

La ubicació d'un determinat centre de culte (normalment musulmà) en una ciutat és una de les qüestions més polèmiques a les quals els gestors públics locals han de donar resposta. Tanmateix, tot i ser la religió musulmana la que sol representar més dificultats des d'aquest vessant, no és ni molt menys la religió que més ha crescut en els últims anys pel que fa a nivell d'establiment de centres de culte.

En relació amb aquesta qüestió, tot i reconeixent les dificultats inherents a l'obertura d'aquest tipus de centres, no podem oblidar algunes qüestions prèvies:

- La llibertat de culte és un dret fonamental reconegut per la Constitució espanyola i, per tant, té una protecció superior a altres drets.
- La mateixa Constitució declara la aconfessionalitat de l'Estat.
- L'Estat espanyol té signats des del principi dels anys 90 convenis de relació amb quatre confessions religioses de notòria implantació (catòlics, evangèlics, jueus i musulmans).
- Les administracions no tenen cap instrument legal al seu abast per impedir l'obertura de cap centre de culte ni per limitar els seus efectes, tret de la normativa vigent en matèria d'obertura d'establiments de pública concurrència.

Per tant, en aquest àmbit especialment, és aconsellable contrastar experiències similars i rebre l'assesso-

rament jurídic adequat respecte a les mesures que es pretenguin adoptar.

Mesures

- Mantenir la laïcitat de l'espai públic, sense caure en un laïcisme radical que negui el paper social de les comunitats religioses. Concertar projectes socials amb les entitats sorgides en l'entorn de les comunitats religioses, i incrementar el seu paper en aquests vessants.
- Treballar per la dignificació dels espais de culte, en concordança amb les normatives sobre els espais de pública concurrència o altres d'específiques.
- Fomentar i facilitar espais de trobada interreligiosos.
- Conèixer la realitat i el perfil de les confessions religioses implantades al municipi mitjançant l'elaboració de mapes de situació dels llocs de culte.

Mantenir la laïcitat de l'espai públic sense negar el paper social de les comunitats religioses

Participació ciutadana

Tradicionalment tendim a parlar de participació de les persones immigrades a la ciutat identificant aquesta participació amb el fet que la canalitzin mitjançant consells i associacions propis. Tanmateix, perdem sovint la perspectiva adequada i no donem la importància que té al fet de potenciar la incorporació d'aquests col·lectius a les entitats i associacions tradicionals. Fomentar la incorporació de la població novin-guda a les AMPA, a les associacions de veïns, als sin-

Hem de fomentar la incorporació dels col·lectius d'immigrants a les entitats i associacions tradicionals

dicats, etc., contribueix a la barreja amb la població autòctona en funció de franges d'interès comú i, per tant, facilita una integració més ràpida.

No podem oblidar la gran tasca feta en aquest punt per les organitzacions sindicals, en les quals els treballadors i treballadores extracomunitaris representen un percentatge significatiu de l'afiliació.

Igualment, si no actuem així correm determinats riscos que no podem deixar de banda. El principal d'aquests riscos és que si troben determinades dificultats per accedir a les estructures participatives tradicionals, decideixin crear entitats i organitzacions paral·leles, com hem pogut veure amb motiu de les últimes eleccions locals, que hi van concórrer alguns partits compostos exclusivament per persones immigrades.

Un exemple proper el podríem trobar en l'àmbit del comerç. Podem demanar-nos si seria positiu que en un determinat barri amb una presència notable de comerços ètnics, aquests comerços es comencessin a organitzar en una nova associació creada només per a botiguers immigrants. No ens trobaríem aquí, per contra, un altre front de fractura? En qualsevol cas, considerem que la resposta és ben clara: la millor opció passa sempre per permeabilitzar l'associació de botiguers tradicional i per aconseguir que de manera prudent i esglaonada vagi incorporant al seu si les noves botigues del barri.

Evitar la creació d'estructures participatives separades entre immigrants i autòctons. Fomentar projectes inclusius

S'ha d'evitar la creació d'estructures participatives separades entre immigrants i autòctons, treballant per crear espais de convivència i coneixement mutu i no espais que únicament posin en evidència les singularitats dels diferents col·lectius dels nouvinguts. En defi-

nitiva, s'han de potenciar els aspectes d'unió per sobre dels aspectes de la diferència. S'ha de fer pedagogia amb els ciutadans autòctons i apropar-los a les diferents realitats dels immigrants, però no es pot fer únicament celebrant la diversitat i posant l'accent en les singularitats i el folklore de cada col·lectiu, atès que això pot portar al contrari del que es desitjava i aprofundir l'estereotip dels estrangers.

Sense perdre de vista els comentaris precedents, cal **facilitar l'associacionisme cultural i social dels immigrants**. Aquestes associacions ajuden a vertebrar la vida de les diverses comunitats, refermen unes mínimes xarxes de relació que afavoreixen la socialització, presten serveis als associats, estableixen xarxes de suport comunitari i solen ser interlocutores vàlides i eficaces per a les administracions. Alhora, mantenen la cultura, la llengua i les tradicions d'origen i les transmeten, fet que sovint no és prou valorat ni per la societat receptora ni per les nostres institucions.

Cal fomentar la participació i el coneixement de les tradicions, festes i activitats que es fan al municipi. La participació dels nous residents en les tradicions autòctones és un canal bàsic per integrar-los a la societat d'acollida i pot ser molt positiu perquè la resta de la població els reconegui com a iguals.

Mesures

- Facilitar l'associacionisme cultural i social dels immigrants i la seva participació en la vida social i cultural municipal.

- Promoure alhora la seva incorporació en les entitats i organitzacions tradicionals dels municipis, i afavorir els projectes inclusius que puguin aplegar ciutadans de procedències diverses.

Esport

Si en general les entitats tradicionals són fonamentals dins del procés d'incorporació de la població immigrada, les entitats esportives encara ho són més. Tant pels valors que van vinculats intrínsecament a l'esport com per les moltíssimes i intensíssimes relacions que hi ha al voltant de tots els equips i de totes les disciplines esportives.

És un dels millors àmbits de socialització que podem trobar i, per tant, l'hem de potenciar.

Hem de defugir les activitats amb connotacions segregadores

També hem de tenir presents altres expressions esportives més puntuals, tot i que en determinades ciutats comencen a tenir certa importància. Són les lligues ètniques o els tornejos organitzats per raó de les diferents nacionalitats participants. Aquestes activitats, tot i que fomentin l'esport i els seus valors, serveixen per enfrontar nacionalitats entre elles i/o impliquen organitzar campionats o tornejos segregats dels campionats ordinaris.

En la mesura del que sigui possible, la millor opció és derivar aquestes activitats cap a les entitats esportives tradicionals de la ciutat i cap als equipaments ordinaris, adaptats a la seva pràctica.

Igualment, comencen a obtenir un cert ressò i un pes relatiu pràctiques esportives desconegudes o poc practicades per la població autòctona (p.ex. criquet, beisbol...) En aquests casos, l'opció més viable és vincular-les amb un club de la ciutat, quan sigui possible. En qualsevol cas, aquestes activitats no s'han de plantejar mai com esports dirigits a un col·lectiu específic, sinó que cal oferir-los al conjunt de la població.

Mesures

- Fomentar la pràctica esportiva a través de les entitats esportives del municipi.
- Crear espais de pràctica multiesportiva que considerin l'existència de noves disciplines esportives poc practicades o desconegudes fins ara.

Educació

L'educació juga un paper molt important com a eina d'integració dels menors d'origen immigrant, i dels pares.

S'haurien de crear espais de relació i integració al voltant de les escoles, aprofitant més les qüestions que els pares tenen en comú que no les que els diferencien.

Evitar concentracions en determinades escoles, sempre que això no impliqui un problema més gran per als alumnes. Evidentment, aquest punt va lligat a la concentració de població estrangera en determinats barris, i a l'extensió del municipi.

Apostar pel manteniment de la qualitat de l'ensenyament a les escoles, independentment que hi hagi més o menys presència de nens i nenes d'origen immigrant.

Establir mecanismes per poder preveure l'arribada durant el curs de nous alumnes. L'anàlisi dels informes d'habitatge per reagrupament familiar pot evidenciar el lloc on s'establiran infants a partir de determinat moment. Tot i que els ajuntaments no tenen competència en matèria d'estrangeria, el reglament que desenvolupa la llei reconeix determinades actuacions als municipis i encarrega la redacció d'informes i anàlisis de casos relacionats amb l'arrelament social i amb el reagrupament familiar. Cal que des de l'Administració local es demani l'establiment de mecanismes de coordinació amb la subdelegació del Govern per al traspàs d'informació relativa a la concessió d'aquests permisos, a fi de situar prèviament al calendari les arribades i adequar els reforços per a les escoles i els barris que han de rebre nous ciutadans.

Podem preveure els moviments de població escolar si analitzem els informes d'habitatge per reagrupament familiar

Solidaritat: ajuda als països d'origen

Les polítiques de cooperació al desenvolupament, al nivell en què es poden desplegar des de l'àmbit local, han de tenir com a objectiu prioritari els països d'origen de la població immigrada rebuda en el municipi. Les iniciatives de codesenvolupament requereixen un teixit associatiu madur, que no hi és a totes les poblacions.

4. Consideracions finals

Com a conclusió, volem recordar que cada ciutat viu una realitat concreta, determinada i individualitzada, que en alguns moments podrà tenir similituds amb altres, però no sempre, i menys en matèria d'immigració. Per tant, totes aquestes recomanacions s'han d'adaptar a la realitat concreta de cada municipi.

No obstant això, considerem que hi ha reflexions que poden ser vàlides per al conjunt dels municipis. Com ara aquestes:

- L'escenari de fa uns anys, en què els ajuntaments no tenien ni recursos econòmics ni competències per fer front a l'arribada de persones nouvingudes, ha canviat. Segurament les eines encara no són suficients, però des de l'any 2005 els ajuntaments disposen de les convocatòries de subvencions específiques, i des del Reglament d'estrangeria del 2005 tenen un paper significatiu en els processos de reagrupament familiar i d'arrelament social.

Creiem, en relació amb aquest punt, que és important intentar assumir les competències que les lleis ofereixen als ens locals, segons les possibilitats de cada ajuntament.

És fonamental que els ajuntaments facin front comú en les qüestions relacionades amb l'arribada i l'assentament de les persones immigrades

- Una bona part de les qüestions més polèmiques i alhora més delicades a les quals s'ha de fer front des dels ajuntaments tenen un àmbit de regulació que s'escapa de les competències municipals (p.ex., espais de culte, reagrupament familiar, condicions dels habitatges...). Atenent aquesta situació, és fonamental que els ajuntaments facin front comú en les qüestions que comparteixen relatives a l'arribada i a l'assentament de les persones immigrades.

Cal establir lligams entre els diversos serveis i els processos de treball associats en matèria d'immigració, i incrementar els mecanismes de coordinació tant horitzontals com verticals, de manera que es promouguin convenis i procediments participats entre les administracions estatal, catalana i municipal.

Pla Estratègic Metropolità de Barcelona

Institucions membres de la Comissió Delegada del Consell General

Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya

Ajuntament de Badalona
Ajuntament de Barcelona
Ajuntament de Cornellà de Llobregat
Ajuntament del Prat de Llobregat
Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat
Ajuntament de Montcada i Reixac
Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet
Ajuntament de Pallejà
Ajuntament del Papiol

Consell Comarcal del Baix Llobregat
Consell Comarcal del Barcelonès
Entitat Metropolitana del Medi Ambient
Entitat Metropolitana del Transport

Aena
Autoritat Portuària de Barcelona
Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona
Cercle d'Economia
Comissió Obrera Nacional de Catalunya
Consorti de la Zona Franca de Barcelona
Diputació de Barcelona
Fira de Barcelona
Foment del Treball Nacional
Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona
Unió General de Treballadors de Catalunya
Universitat de Barcelona

Institució promotora

Ajuntament de Barcelona

Amb la col·laboració de

IBERIA